

Tisková zpráva

Názory veřejnosti na usazování cizinců v ČR – březen 2017

- ⊙ Přibližně dvě pětiny (39 %) českých občanů soudí, že v České republice žije příliš mnoho cizinců. Že je cizinců u nás přiměřeně, si myslí polovina veřejnosti (50 %).
- ⊙ Více než tři čtvrtiny respondentů (78 %) uvedly, že cizinci by měli mít možnost pobývat v České republice jen za určitých podmínek.
- ⊙ Jako nejpříjemnější důvody pro přijímání cizinců k pobytu v ČR se ukazují být studium a praxe (76 % *rozhodně + spíše souhlasí*) a sloučení rodiny (65 %).
- ⊙ Jako nejméně přijatelný důvod se respondentům jevílo to, že se v naší zemi cizincům prostě líbí a chtějí tady žít.

Zpracovala:
Naděžda Čadová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 585

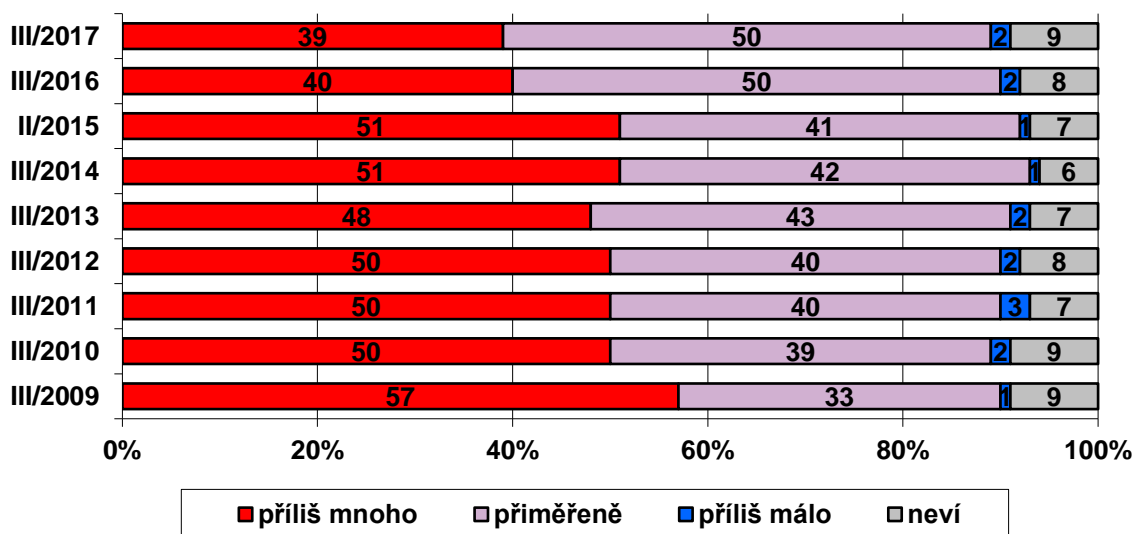

V březnu 2017 Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR v rámci svého pravidelného šetření zkoumalo názory české veřejnosti na cizince dlouhodobě či trvale žijící v České republice. Konkrétně byly zjišťovány názory na množství cizinců žijících v ČR, na to, zda by měl být cizincům umožněn dlouhodobý pobyt v ČR a za jakých podmínek a zda a jak moc by se cizinci měli přizpůsobit našim životním zvyklostem.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 1, přibližně dvě pětiny (39 %) českých občanů soudí, že v České republice žije příliš mnoho cizinců. Že je cizinců u nás přiměřeně, si myslí polovina veřejnosti (50 %) a jen minimum lidí (2 %) se domnívá, že u nás pobývá příliš málo cizinců. 9 % dotázaných neumělo na tuto otázku odpovědět a zvolilo raději odpověď „nevím“.

Názory veřejnosti na množství cizinců žijících v ČR byly v letech 2010 až 2015 poměrně stabilní, když jejich množství označovala za příliš velké vždy přibližně polovina dotázaných. V loňském výzkumu ale došlo u tohoto podílu k významnému propadu (o 11 procentních bodů) a v české populaci naopak převážilo přesvědčení, že množství cizinců žijících v naší zemi je v současnosti přiměřené. Aktuální šetření výsledky z minulého roku potvrdilo. Podobně jako v loňském roce je o přiměřenosti množství cizinců žijících v ČR přesvědčeno nejvíce lidí od roku 2009, kdy byla tato otázka do našeho výzkumu zařazena poprvé.

Graf 1: Názory na množství cizinců žijících v ČR¹

Zdroj: CVMM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podrobnější analýza ukázala některé sociodemografické rozdíly v názorech na množství cizinců pobývajících v ČR: Lidé deklarující dobrou životní úroveň, studenti, dotázaní s vysokoškolským vzděláním a respondenti, kteří se sami na škále politické orientace přiřadili k pravici, se o něco častěji kloní k možnosti *přiměřeně*. Z hlediska politických preferencí se tento názor častěji objevil u potenciálních voličů ANO.

Možnost *příliš mnoho* relativně častěji uváděli lidé deklarující špatnou životní úroveň vlastní domácnosti, respondenti řadící se na škále politické orientace k levici, dotázaní se středním vzděláním bez maturity nebo vyučení, rozhodnutí nevolíči bez preferované strany nebo volíči, kteří by ve volbách podpořili SPD.

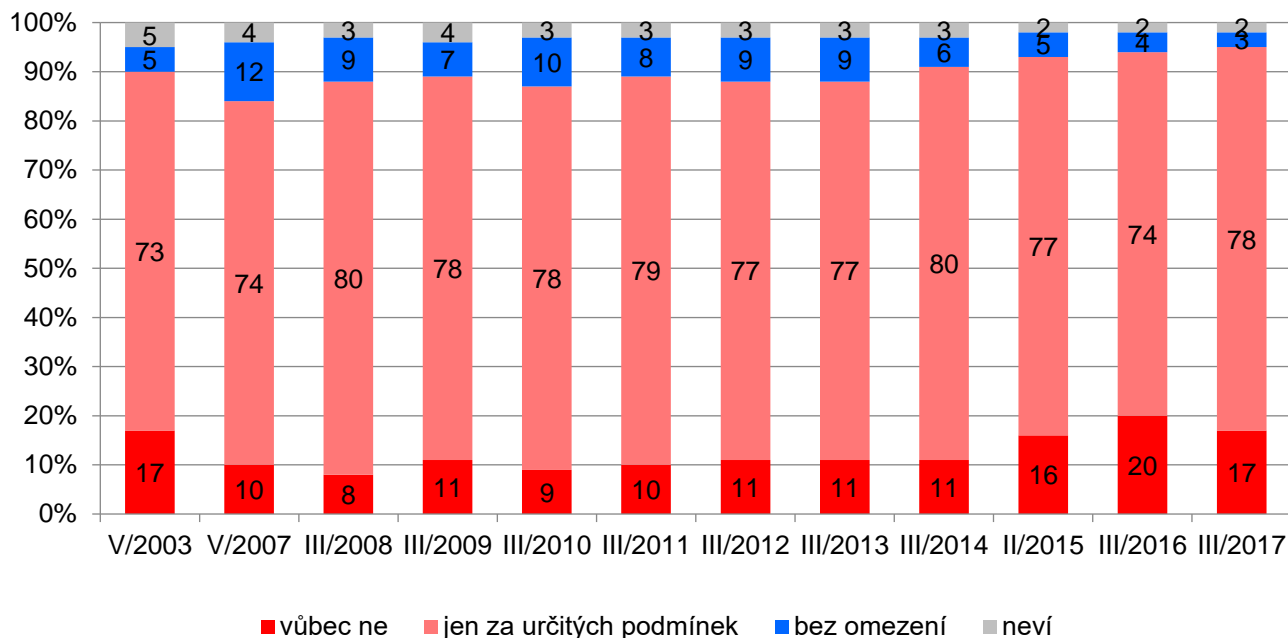
Ve výzkumu jsme se dále zajímali o to, zda má respondent nějaké přátele nebo známé mezi cizinci, kteří dlouhodobě pobývají v ČR.² Přátele nebo známé mezi cizinci má 34 % českých občanů starších 15 let. Dotázaní, kteří mají mezi cizinci žijícími v ČR své přátele, častěji uváděli, že cizinců žijících v ČR je přiměřeně.

Další zjišťovanou věcí bylo, zda by cizinci vůbec měli mít možnost dlouhodobě pobývat na území ČR. Z nabízených odpovědí více než tři čtvrtiny respondentů (78 %) vybraly možnost „jen za určitých podmínek“. Pouze 3 % českých občanů zastávají názor, že cizinci by na území ČR měli mít možnost pobývat bez omezení. Necelá pětina českých občanů (17 %) naopak uvedla, že by cizincům nemělo být vůbec umožněno dlouhodobě u nás pobývat.

¹ Znění otázky: „Domníváte se, že v současné době žije cizinců na území České republiky“ Varianty odpovědí: příliš mnoho, přiměřeně, příliš málo.

² Znění otázky: „Máte přátele nebo známé mezi cizinci, kteří dlouhodobě pobývají v ČR? Ano, ne.“

Graf 2: Dlouhodobý pobyt cizinců v ČR³ (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Názory veřejnosti na tuto otázku byly dlouhodobě poměrně stabilní a v období let 2008 až 2014 se nijak významně neměnily. V roce 2015 a dále v roce 2016 jsme ale zaznamenali nárůst podílu respondentů, podle kterých by cizinci vůbec neměli mít možnost dlouhodobě pobývat na území ČR. Aktuální výzkum se výsledky velmi blíží roku 2015, v porovnání s rokem 2016 došlo k mírnému nárůstu podílu respondentů, podle kterých by cizinci v ČR měli pobývat jen za určitých podmínek (o 4 procentní body). Zaznamenaný pokles podílu dotázaných, kteří jsou proti jakémukoliv pobytu cizinců na území ČR, je na hranici statistické chyby.

Názor, že by pobyt cizinců na území ČR vůbec neměl být povolen, zastávají častěji muži, lidé označující svoji životní úroveň jako špatnou, ti, kteří se na škále politické orientace řadí jednoznačně nalevo, a respondenti, kteří by ve volbách chtěli podpořit KSČM či SPD. Častěji se tento názor objevoval také mezi lidmi, kteří mezi cizinci nemají žádné přátele či známé. Naopak pro umožnění pobytu cizinců na území ČR za dodržení určitých podmínek se častěji vyslovili dotázaní označující svoji životní úroveň za dobrou, lidé ve věku 45 až 59 let, respondenti řadící se na škále politické orientace ke středu, voliči ANO a ti, kdo mezi cizinci žijícími dlouhodobě v ČR mají přátele či známé. Podíl zastánců názoru, že cizinci by měli mít možnost pobývat na území ČR zcela bez omezení, byl velmi nízký napříč prakticky všemi skupinami obyvatel.

Dále byla všem respondentům položena otázka, zda by mělo být umožněno usadit se v ČR každému, kdo o to projeví zájem. Více než dvě třetiny (67 %) občanů s tímto nesouhlasí, z toho 28 % *rozhodně nesouhlasí* a dalších 39 % *spíše nesouhlasí*. Naopak souhlas vyjádřila pouze přibližně čtvrtina dotázaných obyvatel (26 %), v tom 3 % *rozhodně* a 23 % *spíše*.

V porovnání s předcházejícím šetřením, které proběhlo v březnu loňského roku, došlo k nárůstu podílu dotázaných, kteří souhlasí s tím, aby každému, kdo má v úmyslu přijít do České republiky a žít zde, to bylo umožněno, o 9

³ Znění otázky: „Cizinci by podle Vás v ČR:“ Varianty odpovědí: neměli mít vůbec možnost dlouhodobě pobývat, měli mít možnost dlouhodobě pobývat jen za určitých podmínek, měli mít možnost pobývat bez omezení.

procentních bodů a naopak poklesu podílu těch, kteří s tím nesouhlasí, o 11 procentních bodů. Aktuální výsledek je tak srovnatelný se situací v únoru 2015.

Tabulka 1: Umožnit trvalé usazování (%)⁴

	2/05	3/08	3/09	3/10	3/11	3/12	3/13	3/14	2/15	3/16	3/17
rozhodně ano	3	6	5	5	6	6	5	4	4	2	3
spíše ano	25	36	29	36	34	31	31	30	23	15	23
spíše ne	43	34	39	36	38	39	40	36	35	42	39
rozhodně ne	22	17	21	17	16	18	19	26	32	36	28
neví	7	7	6	6	6	6	5	4	6	5	7
ano/ne	28/65	42/51	34/60	41/53	40/54	37/57	36/59	34/62	27/67	17/78	26/67

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Častěji než ostatní vyjádřili rozhodný nesouhlas s umožněním neomezeného pobytu cizinců muži, lidé se špatnou životní úrovní, dotázaní starší 60 let, respondenti řadící se na škále politické orientace jednoznačně nalevo a voliči SPD. Tuto odpověď také častěji volili lidé, kteří nemají mezi cizinci žádné přátele nebo známé a kteří si myslí, že už nyní žije v České republice příliš mnoho cizinců.

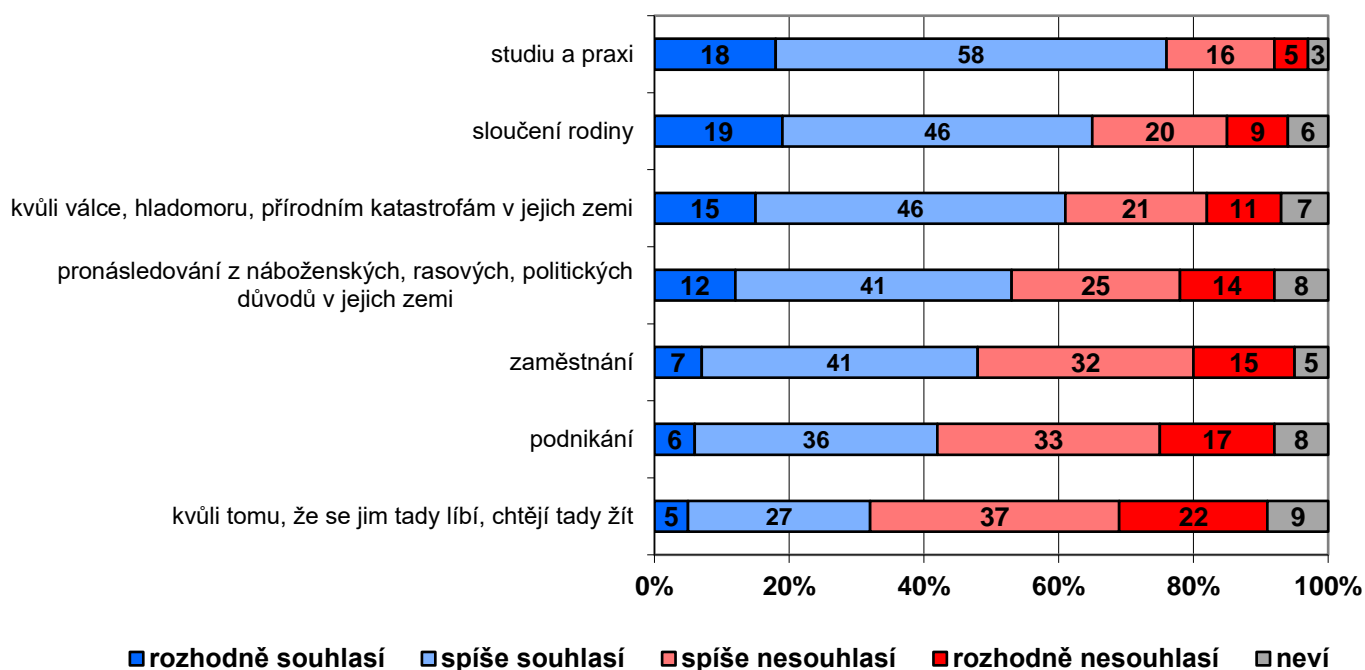
Naopak názor, že každému, kdo má v úmyslu přijít do ČR a žít zde, by to mělo být umožněno, najdeme častěji mezi studenty, lidmi s dobrou životní úrovní, těmi, kdo se na pravolevé škále řadí jednoznačně k pravici, voliči Strany zelených, lidmi, kteří mají mezi cizinci přátele či známé, a dotázanými, kteří uvedli, že cizinců v současnosti žije v České republice přiměřené množství.

Další otázka se zaměřila na přijatelnost různých důvodů pro přijímání imigrantů z pohledu české veřejnosti (viz graf 3). Jako nejpřijatelnější důvody pro přijímání cizinců k pobytu v ČR se ukazují být studium a praxe (76 % *rozhodně + spíše souhlasí*) a sloučení rodiny (65 %). Přibližně tři pětiny českých občanů souhlasí i s přijímáním imigrantů kvůli válce, hladomoru nebo přírodním katastrofám v jejich zemi (61 %) a nadpoloviční většina respondentů byla vstřícná i k cizincům, kteří jsou pronásledováni z náboženských, rasových, či politických důvodů (souhlas s umožněním pobytu cizinců v ČR z těchto důvodů uvedlo 53 % dotázaných, nesouhlas pak 39 %).

V případě umožnění pobytu za účelem zaměstnání zůstala česká veřejnost rozdělena přibližně na dvě poloviny, když souhlas vyjádřilo 48 % dotázaných a nesouhlas 47 %. S umožněním pobytu cizinců za účelem podnikání již převážná část dotázaných občanů nesouhlasila (souhlas vyslovilo 42 % respondentů, nesouhlas 50 %). Jako nejméně přijatelný důvod se respondentům jeví to, že se v naší zemi cizincům prostě líbí a chtějí tady žít. Souhlas s umožněním pobytu z tohoto důvodu vyjádřila přibližně třetina dotázaných (32 %), nesouhlas vyslovily téměř tři pětiny českých občanů (59 %).

⁴ Znění otázky: „Domníváte se, že každému, kdo má v úmyslu přijít do České republiky a žít zde, by to mělo být umožněno?“ Varianty odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

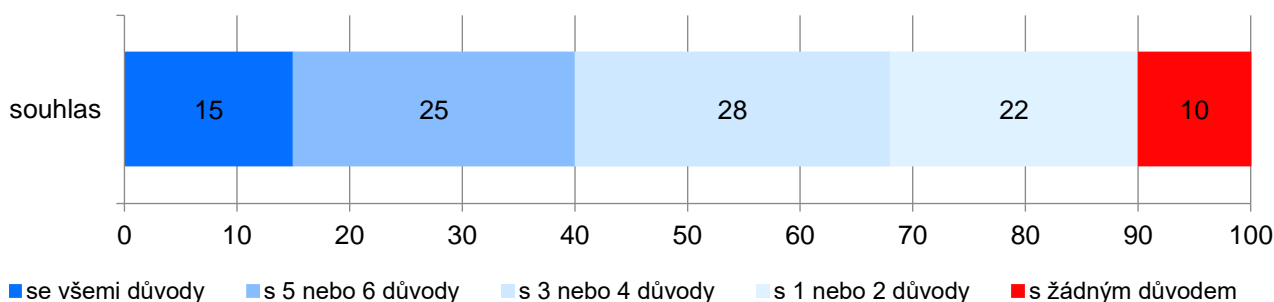
Graf 3: Umožnit pobyt cizincům kvůli následujícím důvodům⁵

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Při analýze jsme všechny zkoumané důvody shrnuli dohromady a prozkoumali je z hlediska toho, v kolika případech respondenti s přijetím cizinců v ČR z uvedených důvodů souhlasili (viz graf 4).

Graf 4: Počet důvodů k umožnění pobytu cizinců v ČR, se kterými respondenti souhlasí (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

⁵ Znění otázky: „Souhlasíte či nesouhlasíte s tím, aby Česká republika umožňovala pobyt cizincům kvůli: a) sloučení rodiny, b) podnikání, c) zaměstnání, d) kvůli tomu, že se jim tady líbí, chtějí tady žít, e) studiu a praxi, f) pronásledování ve své zemi z náboženských, rasových, politických a podobných důvodů, g) kvůli válce, hladomoru, přírodním katastrofám v jejich zemi?“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí, spíše souhlasí, spíše nesouhlasí, rozhodně nesouhlasí.

Přibližně desetina českých občanů (10 %) by nesouhlasila s přijetím cizinců k pobytu v ČR z žádného z důvodů uváděných v grafu 3. Naopak přibližně sedmina respondentů (15 %) uvedla, že by souhlasila s umožněním pobytu cizinců v ČR ze všech sedmi nabízených důvodů.

Jak ukazují údaje v tabulce 2, ve srovnání s předešlým šetřením z března 2016 došlo u řady sledovaných položek k významným změnám. Nejvýrazněji změnilo vnímání „zaměstnání“ jako důvodu pro umožnění pobytu cizinců v ČR, se kterým by v současnosti souhlasilo o 9 procentních bodů více respondentů než před rokem, což je srovnatelné s obdobím let 2009 až 2014. Více vstřícní než před rokem jsou čeští občané k umožnění pobytu cizinců kvůli pronásledování z náboženských, rasových či politických důvodů v jejich zemi (nárůst souhlasných odpovědí o 6 procentních bodů), kvůli válce, hladomoru či přírodním katastrofám v zemi jejich původu (nárůst souhlasných odpovědí o 5 procentních bodů), studiu či praxi i kvůli tomu, že se jim tady líbí a chtějí tady žít (nárůst souhlasných odpovědí o 4 procentních body).

Tabulka 2: Souhlas/nesouhlas s umožněním pobytu cizincům kvůli následujícím důvodům – časové srovnání

	5/07	3/09	3/11	3/12	3/13	3/14	2/15	10/15	3/16	3/17
studium a praxe	86/11	86/10	87/10	86/11	86/11	85/13	82/15	63/33	72/24	76/21
sloučení rodiny	78/18	79/15	83/13	85/11	85/12	84/12	78/17	53/42	63/31	65/29
kvůli válce, hladomoru, přírodním katastrofám v jejich zemi	-	-	-	77/17	77/17	74/19	66/27	57/36	56/36	61/31
pronásledování z náboženských, rasových, politických důvodů v jejich zemi	-	-	-	70/21	71/22	69/23	55/37	46/46	47/44	53/39
zaměstnání	53/43	49/45	45/50	49/47	48/48	47/48	39/57	29/68	39/56	48/47
podnikání*	40/50	41/48	44/49	53/40	56/38	54/40	43/50	32/64	39/56	42/50
kvůli tomu, že se jim tady líbí, chtějí tady žít	-	-	-	48/44	45/47	47/44	35/56	24/69	28/64	32/59

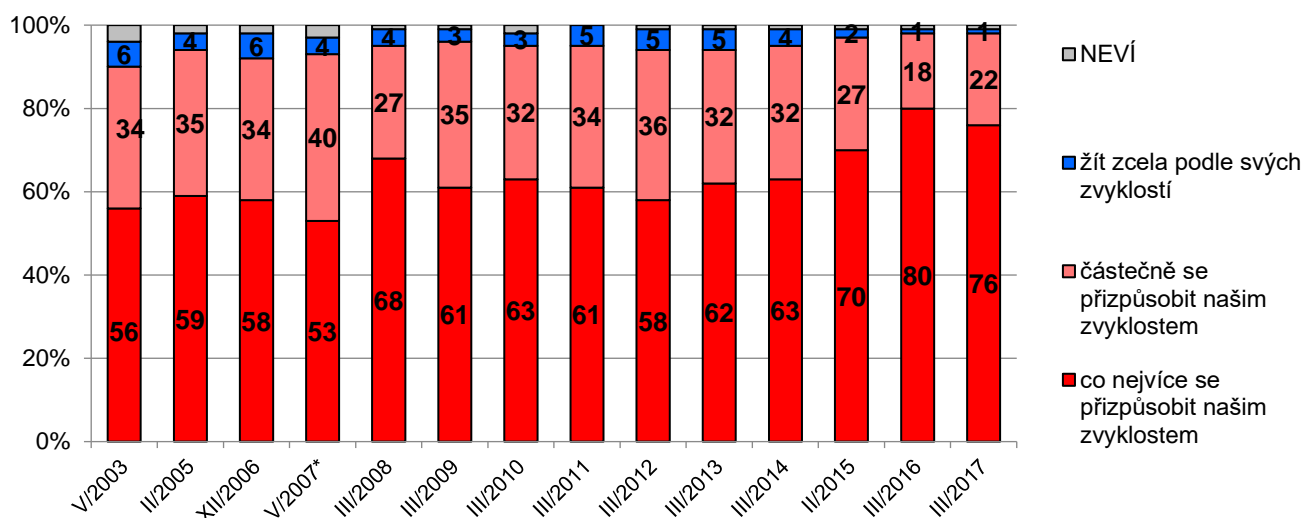
Pozn.: Údaje v tabulce představují součty procentních podílů *rozhodně souhlasí* + *spíše souhlasí* a *spíše nesouhlasí* + *rozhodně nesouhlasí*. Dopočet do 100 % u každé dvojice čísel tvoří odpovědi *nevím*.

*V letech 2007 – 2011 bylo znění položky *podnikání na živnostenský list*.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

V březnovém výzkumu jsme se dále zajímali o to, zda by se cizinci dlouhodobě nebo trvale žijící v České republice měli nebo neměli přizpůsobit našim životním zvyklostem (viz graf 5).

Graf 5: Přizpůsobení se cizinců našim životním zvyklostem – časové srovnání (v %) ⁶

Pozn.: *) V roce 2007 byla otázka položena v odlišném znění: „Cizinci by se v ČR měli: co nejvíce přizpůsobit našim životním a kulturním zvyklostem; v některých věcech se přizpůsobit našim životním a kulturním zvyklostem; mít možnost žít zcela podle svých životních a kulturních zvyklostí?“

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Tři čtvrtiny českých občanů (76 %) zastávají názor, že cizinci by se měli co nejvíce přizpůsobit našim zvyklostem, o nutnosti částečného přizpůsobení je přesvědčena více než pětina občanů (22 %) a pouhé 1 % obyvatel ČR míní, že cizinci by měli mít možnost žít zde zcela podle svých zvyklostí.

V porovnání s přecházejícím výzkumem z března 2016 mírně pokleslo přesvědčení o nutnosti co největšího přizpůsobení se cizinců našim zvyklostem (pokles o 4 procentní body). I tak ale znamená aktuální výsledek druhý nejvyšší podíl zastánců názoru, že se cizinci žijící u nás mají co nejvíce přizpůsobit. Názor, že cizincům by mělo být v České republice umožněno žít zcela dle jejich zvyklostí, zůstává po celou dobu sledování spíše marginální.

Z hlediska socioekonomických charakteristik lze říci, že lidé starší 60 let a důchodci častěji zastávají postoj, že by se cizinci měli co nejvíce přizpůsobit našim zvyklostem. Stejný názor také častěji deklarovali dotázaní, kteří nemají mezi cizinci, jež žijí v ČR, přátele, kteří soudí, že je zde cizinců v současné době příliš mnoho, a podle kterých by cizinci vlastně vůbec neměli mít možnost v České republice dlouhodobě pobývat.

⁶ Znění otázky: „Cizinci by se v ČR podle Vás měli: co nejvíce přizpůsobit našim životním zvyklostem; částečně se přizpůsobit našim životním zvyklostem; měli by mít možnost žít zcela podle svých životních zvyklostí?“

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v17-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>6. - 19. 3. 2017</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1045</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>259</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.44, OV.43, OV.47, OV.110, OV.186, OV.168a</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ov170523</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>23. května 2017</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy“. |